

УДК [327 : 94] (460)

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ РЕГІОНІВ ІСПАНІЇ (НА ПРИКЛАДІ КРАЇНИ БАСКІВ І КАТАЛОНІЇ)

Любава Матлай

Національний університет «Львівська політехніка»
Україна, 79044, м. Львів, вул. Митрополита Андрія, 5
e-mail: liubava_matlaj@yahoo.com

Сучасна система міжнародних відносин збагатилася зовнішньополітичною та зовнішньо економічною діяльністю регіонів, які включилися не тільки у процес глобалізації та інтеграції, а й локалізації та фрагментації політичного простору національних держав і наднаціональних утворень. Регіональні автономні співтовариства, здійснюючи власну зовнішню політику, поступово формуються як суб'єкти світової політики та самостійно відшуковують шляхи взаємовигідного політичного, фінансово-економічного та культурного співробітництва з іншими країнами та регіонами. У Королівстві Іспанії останні десятиліття прослідковуються ці протилежні тенденції політичного процесу. Разом з цим, послаблюється роль держави; посилюються диспропорції у розвитку окремих територіальних утворень; розмиваються межі між зовнішньою та внутрішньою політикою; загострюються сепаратистські настрої в окремих регіонах.

Останні вибори до регіональної влади Іспанії, які відбулися 27 вересня 2015 р., вкотре актуалізували проблеми зовнішніх зносин автономних утворень. Прихильники незалежності Каталонії отримали більшість місць у парламенті та задекларували наміри досягти державного суверенітету. Регіон звернувся за міжнародною підтримкою своєї незалежності й активізував власну зовнішню політику у цьому напрямі. У жовтні 2017 р. в автономії провели черговий референдум щодо її незалежності. Однак, цей референдум порушив норми Конституції Іспанії. Додамо, що Конституційний суд країни 14 грудня 2016 р. призупинив дію двох резолюцій парламенту автономії щодо проведення референдуму про незалежність. Влада Мадриду неодноразово заявляла, що не схвалює сепаратистські наміри регіону. Утім, 27 жовтня 2017 р. парламент Каталонії проголосив незалежність автономії від іспанської монархії та встановлення Каталонської республіки. У свою чергу, центральний уряд країни звернувся до Сенату Іспанії з

проханням відновити законність і тимчасово призупинити самоуправління у Каталонії, відповідно до статті 155 Конституції держави. Нові позачергові парламентські вибори до парламенту Каталонії призначено на 21 грудня поточного року.

Діяльність субнаціональних акторів Іспанії у міжнародних відносинах досліджували зарубіжні вчені, серед яких – Ф. Альдекоа, І. Духачек, Х. Кастро Руано, М. Кітінг, А. Лекур, Л. Морено, А. Удалде Субірі й інші. Складність і суперечливість парадипломатії потребують подальшого теоретичного осмислення.

Метою даної наукової розвідки є аналіз зовнішньополітичної діяльності двох економічно найрозвинутіших регіонів Іспанії – Країни Басків і Каталонії.

За режиму диктатора Франко в Іспанії досягли крайньої централізації держави. Лише у післяфранкістський період демократизували політичну систему країни, врахувавши історичні особливості регіонів. Держава автономних утворень дотепер залишається проміжною ланкою між унітарною країною та федерацією. Діюча Конституція Іспанії 1978 року констатує єдність іспанської нації (стаття 2), разом з тим гарантуючи право на автономію для національностей і регіонів, що складають країну. Основний закон держави визначає нацією весь іспанський народ, тоді як населення окремих історичних областей ідентифікується як національність, яка має право на автономію, але не суверенність. Конституція визнала децентралізовану структуру країни та її багатонаціональність [4]. Саме у багатонаціональних державах найінтенсивніше розвивається парадипломатія, участь субнаціональних утворень у міжнародних відносинах.

Після вступу Іспанії в Європейський Союз у 1986 р., у країні паралельно відбувалися два процеси – внутрішньої політичної децентралізації та європейської інтеграції. У 80-ті роки минулого століття виникла концепція «Європи регіонів», яка стала протиположною централістичній концепції творення загальноєвро-

пейських інституцій. Регіональні утворення почали встановлювати контакти з іншими регіонами та державами, розширюючи мережу власних просвітницьких і культурних центрів за кордоном; розвиваючи транскордонну співпрацю через двосторонні та багатосторонні зв'язки; беручи пряму участь в європейському будівництві у межах ЄС.

Слід наголосити, що підґрунтям парадипломатичної діяльності слугував націоналізм, який допомагав зберегти національну ідентичність, сприяв територіальній політичній мобілізації громадян, просуванню регіональних інтересів. Вагомого досвіду парадипломатії набули дві іспанські автономії – Країна Басків і Каталонія, які характеризуються розвитком націоналізмом. Разом з тим, відповідно до ст. 149 Конституції парламентської монархії, держава має виключне право на здійснення міжнародних відносин [4]. Однак, головний закон країни не врахував посилення активності автономних співтовариств у зовнішніх справах. Тому питання участі регіонів у міжнародних відносинах знаходиться у режимі постійного конституційного процесу та діалогу.

Країна Басків відрізняється від інших іспанських регіонів національними, історичними, геополітичними та правовими особливостями. Баскське суспільство зберегло історичні традиції зовнішніх зносин. Перші відомі міжнародні договори басків були підписані між 1474 та 1482 роками. У ХХ ст., під час громадянської війни, баски намагалися закласти підвалини власної зовнішньої політики, підтримувати відносини з країнами, де проживають чисельні баскські спільноти. У 1936 р. стали автономними баскські провінції – Алава, Біскайя та Гіпускоа, а сформований баскський уряд отримав самостійність у соціальних, фінансових і культурних питаннях. Утім, у 1937 р. автономію басків ліквідували й у цьому ж році франкісти зруйнували баскську святиню – Герніку. Цинічним був франкістський декрет від 23 червня 1937 р., який оголосив провінції Біскайю та Гіпускоа провінціями-зрадниками.

Під час Другої світової війни баскський уряд перебував у вигнанні, відстоюючи своє право на федерацію. Слід додати, що серед басків переважали проєвропейські погляди. Уряд відслідковував процес євроінтеграції та баскську перспективу на європейському рівні та в екзилі створював організаційні структури зовнішніх дій, служив в якості «незалежної та суверенної влади» [8, с. 7]. Представники

уряду укладали угоди з іноземними авіакомпаніями, організовували обмін військових і цивільних ув'язнених, торгівлю зброєю, імміграційні послуги, евакуацію цивільних осіб, правову допомогу тощо. Баскські представництва за кордоном сформували широку мережу контактів на різних рівнях.

У післяфранкістський період, в процесі демократизації держави, створили так звані «передавтономії», які мали існувати до прийняття нової конституції країни [14]. У 1979 р. прийняли Статут автономії басків. Регіон отримав право мати власний уряд, парламент, поліцію, податкове управління [10, с. 4-9; 7, с. 1-16].

На даний час Країна Басків активно використовує міжнародні відносини для партнерської співпраці; втілення спільних політичних, фінансово-економічних, культурних проєктів з іншими країнами та субдержавними утвореннями; покращення міжнародного іміджу автономії у світі. Регіон одним із перших в ЄС виборов право відкрити своє представництво у Брюсселі у 1988 р. Це рішення було оскаржено центральним урядом у Конституційному суді Іспанії. Утім, Конституційний суд своїм рішенням № 165/1994 від 26 травня 1994 р. визнав конституційним утворення баскською автономією інформаційно-культурних представництв при ЄС. Форму й обсяг участі автономій у європейських справах поставили у пряму залежність від рівня їх повноважень. Якщо спільноєвропейські справи впливають на повноваження регіонів, тоді центральна влада країни у переговорних процесах керується узгодженими позиціями з автономіями з метою недопущення зростання державних виплат або зменшення доходів державного управління [1, с. 160].

Країна Басків нині є окремим виборчим округом на виборах до Європейського парламенту. Баски активно підтримують прикордонне та міжрегіональне співробітництво у середині ЄС «в якості основного інструменту для побудови єдиної Європи, заснованої на демократичних, соціальних та федеративних засадах, в яких визнання громадянства різних народів і регіональних влад є фактором культурного збагачення та демократичного поглиблення» [8, с. 19]. Для координації діяльності автономних утворень Іспанії в євроспільноті, Королівським указом 2105/1996 від 20 вересня 1996 р. було створено Раду автономій при Постійному представництві Іспанії в ЄС [15].

На початку 1990-х років стали практику-

ватися закордонні візити представників уряду автономії, за допомогою яких розраховували посилити політичну, економічну та культурну співпрацю з державами світу, підтримати баскську діаспору. Для прикладу, президенти Країни Басків у різний час здійснили візити в Мексику (1992, 1997 і 1998 роки), Чилі (1992), Сполучені Штати Америки (1992 і 1994 роки), Венесуелу (1995), Колумбію (1995), Індонезію (1996), Південну Корею (1996), Кубу (1997 і 1998 роки), Уругвай (1997), Аргентину (1997), Словенію (1998), Бразилію (1998), Бельгію, Андорру, Францію, Аргентину й Уругвай (1999); Мексика, Францію, Італію та Ватикан (2000); Італію, Францію, Бельгію та Чехію (2001); Францію, Бельгію, Кубу, Південну Африку, Італію, Великобританію, Чилі, Уругвай та Аргентину (2002), Німеччину, Сполучені Штати Америки, Бельгію, Мексику, Бразилію, Австрію, Францію та Швейцарію (2003) [17, с. 373].

У березні 2005 р. ухвалили «Стратегію зовнішніх дій автономії співтовариства басків», яка визначила основні цілі зовнішньої політики регіону: безпосередню участь у роботі установ ЄС; двосторонні відносини з державами та регіонами; обмін досвідом з міжнародними організаціями, державами, субрегіональними утвореннями; розбудова міжрегіонального та прикордонного співробітництва, зв'язків з баскськими спільнотами за кордоном [5, с. 27-28].

Головною метою партнерських угод Країни Басків з іншими державами та регіонами є вивчення й узагальнення їх державної політики, обмін досвідом, організація торгових місій та ознайомчих поїздок, участь у різних форумах. Для прикладу, угоди про співробітництво автономія підписала з провінцією Цзянсу (Китай) у квітні 2012 р. та Мексику у вересні 2014 р. Секторні угоди про співпрацю підписані з провінцією Цзянсу (Китай) у жовтні, Аргентиною у червні 2014 р., штатом Міннесота (США) у червні 2014 р., Чилі у січні 2015 р., Еквадором у березні 2015 р., Перу у травні 2015 р., Мексику у листопаді 2015 р. [9].

Країна Басків намагається вести прямий діалог з багатьма впливовими міжнародними організаціями для визнання свого регіону в якості міжнародного актора та захисту національних інтересів басків, розкриття потенціалу автономії у різних областях. Автономія підписала угоди про співпрацю з ООН у листопаді 2015 р., ЮНЕСКО у липні 2016 р., Іберо-американським Генеральним секретаріатом у

листопаді 2013 р., Декларацію про наміри з Організацією американських держав у жовтні 2012 р.

З метою зміцнення соціальних, культурних та економічних зв'язків баскських спільнот і центрів за кордоном, 7 травня 1994 р. схвалено Закон про відносини з баскськими спільнотами та центрами за кордоном. Таким чином, баскський уряд забезпечує доступ до публічної інформації закордонним баскам; їх участь у різних формах прояву соціального, культурного й економічного життя на прабатьківщині. Крім того, згідно із Законом, спадкоємці басків, які повертаються до Країни Басків, мають доступ до послуг охорони здоров'я та соціального забезпечення, виділення соціального житла тощо. Консультативна рада автономії регулює відносини понад 140 баскських спільнот у 20 країнах світу. Кожен чотири роки організовуються з'їзди представників баскського народу.

Женералітет (Генеральна рада) іншої автономії Іспанії – Каталонії як повноцінний інститут існував з 1359 р. У 1714 р. його скасував король Іспанії Філіп V. Лише у 1931 р. женералітет поновили, створили нову структуру самоврядування. На думку деяких зарубіжних політологів та істориків, зокрема, британського теоретика Д. Матісона, рішення соціалістичного уряду дозволити каталонцям іти своїм шляхом, стало однією із подій, які спричинили повстання армії та громадянську війну 1936-1939 років [13, с. 30]. Упродовж диктатури Ф. Франко цей інститут не діяв, оскільки каудильйо був прихильником сильної центральної влади та єдності. Каталонський женералітет відновили 29 вересня 1977 р., у грудні – сформували його уряд [16]. Автономний статут Каталонії схвалили у 1979 р., який надавав каталонцям право мати власний законодавчий орган, урядовий кабінет, поліцію, засоби масової інформації [11].

У новому тисячолітті, з ускладненням завдань, які постали перед регіональною владою, назріла необхідність прийняття нового статуту спільноти. 18 червня 2006 р. статут Каталонії схвалив народний референдум [7, с. 17-91]. У преамбулі до автономного статуту по відношенню до каталонців вжито термін «нація», тоді як у подальшому тексті використано термін «національність». Крім того, населення автономії було назване каталонцями, а не іспанцями. Консервативна Народна партія, автономні співтовариства Арагон, Балеарські острови, Валенсія, Мурсія та Ріуха, виступили проти статуту Каталонії, вбачаючи у

ньому протиріччя з Конституцією та подали позов до Конституційного суду країни. У червні 2010 р. Конституційний суд Іспанії своїм рішенням визнав 14 статей Статуту Каталонії неконституційними, а решту вимог відхилив. У Каталонії сприйняли вердикт суду масовими демонстраціями протесту. Посилилися сепаратистські тенденції у регіоні, а прихильники самостійності та незалежності отримали більшість місць у парламенті на останніх виборах до місцевої влади, які пройшли 27 вересня 2015 р. Діючим, 130-м президентом урядового кабінету Каталонії 12 січня 2016 р. став колишній журналіст К. Пучдемонт і Казамажо. Задекларовано наміри автономії протягом 18 місяців досягти державного суверенітету. Таким чином, спровокували нову державну політико-інституційну кризу, яка загрожує територіальній цілісності парламентської монархії.

Слід зазначити, що уряди автономії велику увагу приділяють міжнародній соціально-гуманітарній співпраці, зовнішній і прикордонній торгівлі, залученню закордонних інвестицій, розвитку науки, новітніх технологій, туризму та спорту. Головною стратегією зовнішньої політики Каталонії стало поширення каталонської культури у світі, просування регіональної ідентичності, формування позитивного іміджу автономії у світі, залучення інвестицій в економіку регіону. Каталонія має власні іноземні представництва у Нью-Йорку, Лондоні, Брюсселі, Парижі, Берліні, Римі та Відні. У 1988 р. Каталонія разом з німецькими, італійськими та французькими регіонами заснували «Моторну четвірку», яка стала локомотивом європейського промислового розвитку.

Відповідно до Статуту Каталонії 2006 р., уряд автономії наділений повноваженнями здійснювати діяльність, спрямовану на просування власних інтересів у світі; підписувати угоди про співпрацю і розвивати співробітництво з європейськими регіонами, з якими пов'язують спільні економічні, соціальні, екологічні та культурні інтереси; створювати основу для транскордонних відносин; брати участь у роботі міжнародних організацій. Разом з тим, Закон про державну зовнішню політику і дипломатичну службу від 25 березня 2014 р. чітко вказав, що зовнішньополітична та зовнішньоекономічна діяльність автономних утворень має координуватися центральною владою країни і не вступати у протиріччя із загальнодержавними національними інтересами. Цим Законом представників регіонів

зобов'язано інформувати Міністерство закордонних справ та співробітництва Іспанії щодо питань візитів, подорожей, відвідувань, обмінів і пропагандистських виступів за межами країни [12, с. 26537].

У 2015 р. дипломатичні візити каталонських представників до США, Ірландії, Бельгії, Швеції, Уругваю та Парагваю призвели до протестів в іспанських посольствах, оскільки порушували принципи координації та взаємодоповнюваності.

У січні 2016 р. в Каталонії уперше призначили власного уповноваженого з питань зовнішньої політики Р. Ромева [3]. Таким чином, як стверджує видання «Ель Пайс», каталонський уряд планував посилити міжнародну підтримку своєї майбутньої незалежності [18]. Уряд Іспанії не погодився з назвою каталонського «міністерства закордонних справ» та подав заяву до Конституційного суду країни щодо скасування такої назви. Конституційний суд погодився з вимогами урядового кабінету, призупинивши роботу каталонського відомства і видав постанову скасувати зазначену назву, оскільки її копіювання може призвести до плутанини у державному зовнішньополітичному процесі. Уряд автономії у березні 2016 р. змінив назву «міністерство закордонних справ» на «міністерство з питань транспарентності, зовнішніх та інституційних відносин і справ». Разом з тим, суд постановив, що каталонський уряд діяв законно, коли підтримував відносини з іноземними урядами. Однак, у грудні 2016 р. вищезгаданий суд заборонив каталонському уряду мати дипломатичні відносини з іншими країнами, зазначивши, що іспанська держава має виключні повноваження з усіх питань, що стосуються закордонних справ.

В іспанській пресі були надруковані звіти Рахункової палати країни щодо витрачання коштів автономними утвореннями на їх зовнішню політику. Так, лише у період з 2011 по 2014 роки регіони витратили 1,6 млрд. євро на роботу власних торговельних делегацій за кордоном та інші форми міжнародної співпраці, у тому числі на Каталонію та Країну Басків припало 202 та 247,7 млн. євро відповідно [6]. Наголошувалося, що кошти іноді витрачалися нераціонально, оскільки дублювалися функції центральної влади. Урядовий кабінет Іспанії закликав регіони «поважати принципи єдності дій за кордоном, інституційної лояльності та координації». Однак, Каталонія, Країна Басків та Андалусія відмовилися закрити свої закордонні офіси та пере-

вести співробітників у найближчі посольства Іспанії з метою заощадження державних коштів.

Деякі іспанські політики, зокрема С. Белтран, критикують сепаратистські тенденції у Каталонії, називаючи процес досягнення суверенітету автономії «демократичною радикальністю», оскільки просування цього процесу на міжнародному рівні суперечить законам Іспанії та ставить у незручне положення частину каталонського суспільства, яке дотримується правових засад [2].

Отже, після конституційного запровадження симетричної моделі децентралізації, вступу Іспанії до ЄС, автономні утворення парламентської монархії активізували свою участь у міжнародних відносинах і транскордонній співпраці. Країна Басків і Каталонія мають мережу власних представництв у багатьох державах світу. Утім, іноді парадипломатична діяльність регіонів не узгоджується з центральним урядом і потребує значних державних коштів, що нераціонально в умовах економічної кризи. Перспективою подальших наукових розвідок може стати аналіз заходів Мадриду щодо збереження територіальної цілісності країни.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Матлай Л.С. Парадипломатія: роль регіонів Іспанії в процесах європейської інтеграції та транскордонної співпраці // Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах. Матеріали VII Міжн. наук.-практ. конф., м. Луцьк, 14-15 жовтня 2010 р. / За ред. В.Й. Лажніка і С.В. Федонюка. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Л. Українки, 2010. С. 158-161.
2. Beltran S. La actual acción exterior de Cataluña, un problema de Estado pendiente. URL: http://www.huffingtonpost.es/susana-beltran/la-actual-accion-exterior_b_7023714.html?utm_hp_ref=es-politica-exterior
3. Catalan government appoints first foreign affairs commissioner. URL: https://elpais.com/elpais/2016/01/15/inenglish/1452850701_248974.html
4. Constitución Española de 1978: texto consolidado //

Boletín Oficial del Estado de 29 de diciembre de 1978. Nº 311. P. 29313-29924.

5. Cooperacion transfronteriza: comparando las experiencias Ibericas. Torculo edicions. Coleccion Ciencia Politica e da Administracion, 2008. 189 p.
6. El Tribunal de Cuentas cuestiona el control de las comunidades a las ayudas a ONG . URL: https://politica.elpais.com/politica/2016/07/29/actualidad/1469747920_427935.html
7. Estatutos de autonomía // Boletín oficial del estado. Edición actualizada a 3 de diciembre de 2013. URL: http://www.boe.es/legislacion/codigos/codigo.php?id=017_Estatutos_de_Autonomi
8. Estrategia de acción exterior de la Comunidad Autónoma de Euskadi. Primera edición, octubre 2005. 90 p. URL: http://www.lehendakaritza.ejgv.euskadi.net/r48-21111313/es/contenidos/informacion/estrategia_acc_exterior/es_est_acex/adjuntos/CAS_TELLANO.pdf
9. Lehendakaritza. Accion exterior. URL: <http://www.euskadi.eus/relaciones-bilaterales-euskadi/web01-slleheki/es/>
10. Ley Orgánica 3/1979, de 18 de diciembre, de Estatuto de Autonomía para el País Vasco // Boletín Oficial Estado, de 22 de diciembre de 1979. Nº 306. P. 4-9. URL: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1979-30177>
11. Ley Orgánica 4/1979, de 18 de diciembre, de Estatuto de Autonomía de Cataluña. URL: <http://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1979-30178>
12. Ley 2/2014, de 25 de marzo, de la Accion y del Servicio Exterior del Estado // Boletín Oficial del Estado de 26 de marzo de 2014. Nº 74. P. 26531-26564.
13. Mathieson D. Spanish Steps: Zapatero and the Second Transition in Spain. London, Policy Network, 2007. 40 p.
14. Real Decreto por el que se desarrolla el Real Decreto-ley 1/1978, que aprueba el régimen preautonómico para el País Vasco // Boletín Oficial Estado, de 6 de enero de 1978. Nº 5. URL: http://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-1978-30650.
15. Real Decreto 2105/1996, de 20 de septiembre, por el que se crea la Consejería para Asuntos Autonómicos en la Representación Permanente de España ante la Unión Europea // Boletín Oficial Estado, de 21 de septiembre de 1996, Nº 326. P. 28394-28395. URL: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-1996-21096
16. Real Decreto-ley 41/1977, de 29 septiembre, sobre restablecimiento provisional de la Generalidad de Cataluña // Boletín Oficial Estado, de 5 de 215 octubre de 1977, Nº 238. P. 22047-22048. URL: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1977-24354>
17. Ruano Castro J.L., Ugalde Zubiri A. La Accion Exterior Del Pais Vasco (1980-2003). Oñati, 2004. 464 p.
18. Spain's Constitutional Court bans Romeva's chancellery from using 'Foreign Affairs' title. URL: <http://www.cataloniavotes.eu/en/spains-constitutional-court-bans-romevas-chancellery-from-using-foreign-affairs-title/>

Матлай Любава Зовнішньополітична діяльність регіонів Іспанії (на прикладі Країни Басків і Каталонії)

Розглянуто зовнішньополітичну діяльність іспанських регіонів – Країни Басків і Каталонії як багатofункційний процес просування національної ідентичності та інтересів регіональних утворень. З'ясовано, що діюча Конституція Іспанії 1978 року констатує неподільність території та єдність іспанської нації, визнаючи одночасно право на регіональне самоврядування. Історичні регіони країни – Країна Басків і Каталонія були визнані «історичними національностями». Визначено, що не завжди парадипломатична діяльність регіонів узгоджується з центральною владою та потребує значних державних коштів.

Ключові слова: Іспанія, автономні утворення, Країна Басків, Каталонія, зовнішня політика, сепаратизм, незалежність, координація

Матлай Любава Внешнеполитическая деятельность регионов Испании (на примере Страны Басков и Каталонии)

Рассмотрено парадипломатическую деятельность испанских регионов – Стран Басков и Каталонии как многофункциональный процесс продвижения национальной идентичности и интересов региональных образований. Выяснено, что действующая Конституция Испании 1978 года констатирует неделимость территории и единство испанской нации, признавая одновременно право на региональное самоуправление. Исторические регионы государства – Страна Басков и Каталония были признаны «историческими национальностями». Определено, что парадипломатическая

деятельность регионов не всегда согласовывается с центральной властью и требует значительных государственных средств.

Ключевые слова: Испания, автономные образования, Страна Басков, Каталония, внешняя политика, сепаратизм, независимость, координация

Matlay Lyubava Foreign policy activities of the regions of Spain (the example of the Basque Country and Catalonia)

This article analyzes the foreign policy of the two most developed the Spanish regions – the Autonomous Community of the Basque Country and Catalonia. It is found, that Spanish autonomous communities are very active in the international relations. An important part of the Catalan and Basque nationalism is to strengthen their national identity by participation on the international scene. An international activities of the regions are embodied by representations abroad. The Basque Country and Catalonia maintain delegations in Brussels, as well as a varying number of trade offices worldwide. The Basque Country has a institutional presence of Basque Government in 74 countries through its six delegations in Argentina, Chile, Colombia, Mexico and the US. Throughout history this region has had a long tradition of interaction with the rest of the world at the highest levels through government institutions and representatives of economic, social or cultural organizations. The Catalan government has offices in Paris, London, New York, Brussels, Berlin, Vienna, Rome and Lisbon. Catalonia and Basque Country actively promote cross-border cooperation. The Constitution of Spain of 1978 affirmed «the indissoluble unity of the Spanish nation» and asserts that the Spanish national territory is «indivisible» while acknowledging the right to regional self-governance and wide autonomy. The Basque Country and Gatalonia were considered «historic nationalities». The Constitution states that foreign policy remains the exclusive domain of central government of parliamentary monarchy. Only the Spanish parliament can change the constitution. Paradiplomacy is considered as a multifunctional process for the promotion of interests and identity of regions. It is determined, that the paradigmatic activity of the regions is not always coordinated with the central government and requires significant public funds. The referendum 1 October 2017 in Catalonia has become a challenge to the national sovereignty of Spain.

Keywords: Spain, autonomous formations, Basque Country, Catalonia, foreign policy, separatism, independence, coordination

Рецензенти:

Тробські Мацей, доктор габілітований, професор

Шкляж Й.М., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 04.11.2017 р.